

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Президент НаУКМА
Голова Приймальної комісії

Сергій КВІТ

« 31 » березня 2025 р.

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

**для здобуття ступеня доктора філософії (PhD)
за спеціальністю
В12 «Культурологія та музеєзнавство»
(галузь знань: В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»;
освітньо-наукова програма: «Культурологія»)**

Схвалено
Вченою радою
факультету гуманітарних наук
(протокол № 6 від 31 березня 2025 р.)

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Складання фахового вступного іспиту за спеціальністю В12 «Культурологія та музеєзнавство» (освітньо-наукова програма: Культурологія) передбачено Правилами прийому на навчання до Національного університету «Києво-Могилянська академія» в 2025 р. (далі – Правила) для тих абітурієнтів, які вступають на навчання до аспірантури НаУКМА для здобуття ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю В12 «Культурологія та музеєзнавство» (освітньо-наукова програма: Культурологія).

Вступний іспит з фаху за спеціальністю В12 «Культурологія та музеєзнавство» (освітньо-наукова програма: Культурологія) має за мету з'ясування рівня професійних компетенцій, теоретичних знань і практичних навичок абітурієнтів із засадничих культурологічних дисциплін, визначення готовності вступників до засвоєння програми підготовки науково-педагогічних і наукових кадрів вищої кваліфікації, яка відповідає третьому (освітньо-науковому) рівню вищої освіти та восьмому кваліфікаційному рівню за Національною рамкою кваліфікацій.

Вступний іспит з фаху за спеціальністю В12 «Культурологія та музеєзнавство» (освітньо-наукова програма: Культурологія) проводиться у формі **усної співбесіди за білетами дистанційно в режимі онлайн на платформі Microsoft Teams** відповідно до розкладу. Під фахового іспиту кожен абітурієнт надає відповіді на три питання, вміщені в білеті, який визначається випадково (за допомогою генератора випадкових чисел).

Кількість білетів – 20

Час на підготовку до відповіді – 45 хв.

Тривалість опитування одного абітурієнта – до 30 хв.

Зразок білета:

9. Етнологічна проблематика в культурології.
34. Куртуазна субкультура у складі культури середніх віків Європи.
49. Український авангард 1900–1930-х років як суспільно-політичне та мистецьке явище.

II. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ВСТУПНОГО ІСПИТУ З ФАХУ

1. Культурологія/Cultural Studis як наука: концепції, основні імена та проблематика.
2. Еволюціоністська парадигма в науках про культуру кінця XIX – поч. XX ст.
3. Дифузійні концепції культури в антропології (загальна характеристика ідей).
4. Неокантіанство і концепція “двох методологій” наукового пізнання.
5. Психоаналітичні підходи в культурології, сучасні оцінки теорій З. Фрейда та К.Г. Юнга, Ж. Лакана в контексті гуманітарних дисциплін.
6. Теорія еросу і цивілізації Г. Маркузе.
7. Лінгвістичний поворот в гуманітарних студіях.
8. Візуальний поворот в гуманітарних студіях.
9. Етнологічна проблематика в культурології.
10. Характеристика та основні відмінності «масової культури» і «популярної культури».
11. Особистість у соціокультурному просторі на прикладі філософії історії XX ст. (А. Тойнбі, К. Ясперс та ін.).
12. Ю. Хабермас про життєздатність модерну у сучасній культурній ситуації.
13. К. Гірц: критика розуміння культури як шарової системи та системи механізмів.

14. Ж. Бодрійяр про зростання абстрактності людини в межах сучасної культури.
15. Х. Ортега-і-Гассет: основні положення подолання кризи європейською культурою.
16. Поняття про “холодні” та “гарячі” медіа, “електронного селища”, мас-медіа та їх вплив на внутрішній світ людини у М. Маклюена.
17. Постмодерн у визначеннях Ж.-Ф. Ліотара (зміст, критика, та сучасні оцінки).
18. Р. Рорті про співвідношення модерну та постмодерну у культурі.
19. Проблема значення структурного аналізу міфу та соціальної структури суспільства К. Леві-Строса для сучасної культурології.
20. Семіотика Ч. С. Пірса і семіотика Ф. де Соссюра. Поняття знаку й знакової системи в семіотичній теорії.
21. Співвідношення структуралізму і семіотики.
22. Образ просвітницької культури у Т.-В. Адорно і М. Горкхаймера.
23. Концепції Р. Барта: семіологія як спосіб деідеологізації буржуазного міфу; культурологічне значення зрушень у розумінні літератури, письма.
24. Етика доби постмодерну та політика (за А. Бадью та Н. Луманом).
25. Релігія в епоху постмодерну. Відмінність підходів до релігії Р. Рорті, Дж. Ваттімо та Д. Мілбанка.
26. Поняття «Bildung» («утворення» – «формації») Г.-Г. Гадамера та його роль у гуманітарному знанні.
27. Концепція дискурсивної формації М. Фуко та її пояснювальний потенціал.
28. Опис мистецтва після «кінця мистецтва» А. Данто.
29. Дослідження рухомого зображення: від лінгвістичної моделі до афективного повороту.
30. Особливості, місце та роль серіальної культури в сучасній культурі.
31. Давньогрецька культура як чинник культурних ідеалів і цінностей сучасної Європи.
32. Динаміка культури Стародавнього Риму, головні періоди розвитку, їхня характеристика. Категорії давньоримської культури.
33. Соціокультурні зміни при переході від античності до середньовіччя: нова релігійна свідомість раннього християнства та релікти культурного спадку пізньої античності.
34. Куртуазна субкультура у складі культури середніх віків Європи.
35. Народна культура середньовіччя. Втілення середньовічної карнавальної свідомості у скульптурі готичних соборів.
36. Вчена культура середньовіччя, середньовічні інтелектуали.
37. Концепт ренесансної культури в європейській історичній науці, історіографія ренесансної культури.
38. Ключові відкриття та новації у образотворчому мистецтві епохи Відродження (імена, приклади).
39. Художники венеціанського колоризму XVI ст. та їхній вплив.
40. Явище маньєризму в європейському мистецтві та архітектурі XVI ст.
41. Єдність етичного та естетичного в культурі українського бароко (на конкретних прикладах).
42. Різні шляхи розвитку фламандської та голландської шкіл живопису XVII – поч. XVIII ст.: політичні та релігійні фактори.
43. Кунсткамери або «кабінет дивовиж» як втілення просвітницького раціонального бажання осягнути світ та витоки музейного ставлення до речей у європейській культурі.
44. Критика генеалогії, сенсу та наслідків Просвітництва представниками Франкфуртської школи (за Т. Адорно, М. Горкхаймером та ін.).

45. Типологічні риси класицизму в архітектурі та нові підходи до містобудування. Поняття «ордер» у розвитку класицистичної архітектури.
46. Диференціація понять «романтична свідомість» та «стиль романтизм», стилістичні новації та художні відкриття романтизму в образотворчому мистецтві та літературі.
47. Особливості декадентських течій в культурі.
48. Пошуки нових засобів виразності та початок формальних експериментів у європейському мистецтві кінця ХІХ – початку ХХ століття.
49. Український авангард 1900–1930-х років як суспільно-політичне та мистецьке явище.
50. Дисидентський рух в Україні як культурницьке та суспільно-політичне явище. Опишіть діяльність одного з представників руху «шістдесятників».
51. Місце і роль культури Стародавнього Єгипту в європейській культурі від давнини до сучасності.
52. Світоглядні та художньо-естетичні особливості культур Стародавньої Месопотамії та можливості їх дослідження.
53. Постколоніальна теорія і «деколонізація» китайської культури.
54. Особливості Індійського культурного регіону.
55. Урбаністичні та державотворчі феномени цивілізацій доколумбової Америки та проблема їх вивчення.
56. Арабо-мусульманська культура та можливості її «європейського» розуміння.
57. Критика імперського і колоніального дискурсу («Орієнталізм» Е. Саїда)
58. Вивчення традиційних суспільств на прикладі дослідження з етнології та культурної антропології Маргарет Мід.
59. Особливості виникнення та проблеми розвитку музеїв в постколоніальних країнах, питання про реституцію колоніальних надбань європейських музеїв в ХІХ–ХХ ст.
60. Проблема глобалізації культури в сучасному світі.

ІІІ. ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ

Основна:

- Культурологія: Могилянська школа: колективна монографія / під ред. М. О. Собуцького, Д. О. Короля, Ю. В. Джулая. Київ : Видавець Олег Філюк, 2018. 297 с.
- Культурологія: Навчальний посібник / Нац. ун-т "Києво-Могилянська академія"; Авт. Б. О. Парахонський, О. І. Погорілий; Упоряд. О. І. Погорілий, М. А. Собуцький. Київ: КМ Академія, 2003. 316 с.
- Основи культурології: опорний конспект лекцій: навч. посіб. / уклад.: Овчаренко А. О., Самойленко Л. Я., Ткаченко В. П. ; за ред. Овчаренко А. О., Самойленко Л. Я., Ткаченко В. П. 2-е вид., Черкаси: ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2016. 424 с.
- Івашина О. О. Загальна теорія культури: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Національний ун-т "Києво-Могилянська академія". К. : ВД "Києво-Могилянська академія", 2008. 215 с.
- Герчанівська П. Е. Культурологія: Навч. посіб. для дистанційного навчання / За ред. В. І. Панченко. 2-ге вид., випр. і доп. К.: Університет «Україна», 2006. 323 с.
- Павленко Ю. В. Історія світової цивілізації. Соціокультурний розвиток людства: навчальний посібник. Київ: Либідь, 2001. 360 с.
- Чумаченко Б. М. Вступ до культурології античності. Київ, 2009. 174 с.
- Еко У. Історія європейської цивілізації (серія). Харків, 2016–2022.
- Ліндсей Дж. Коротка історія культури. В 2-х томах: Пер. з англ. В. та Л. Герасимчуків. К.: Мистецтво, 1995. Т.2. 256 с.
- Історія світової культури. Культурні регіони: Навч. посібник / Керівник авт. колективу Л. Т. Левчук. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ: Либідь, 2000. 520 с.

- Фартинг С. Історія мистецтва від найдавніших часів до сьогодення / За загальною редакцією Стівена Фартінга; пер. з англ. А. Пітик, К. Грицайчук, Ю. Єфремов, Ю. Сироїд, О. Ларікова Х. : Віват, 2019. 576 с.
- Гомбріх Е.Г. Оповідь про мистецтво. Київ: ArtHuss, 2024 664 с.
- Сторі Дж. Теорія культури та масова культура : вступний курс. Харків: Акта, 2005. 337 с.
- Шевнюк О. Л. Історія мистецтв: навч. посіб. К. Освіта України, 2015. 453 с.
- Попович М. В. Нарис історії культури України. К.: «АртЕк», 1998. 728 с: іл.
- Історія українського мистецтва : у 5 т. Київ : Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського НАНУ, 2008.

Додатково:

- Colbey P. Semiotics for Beginners. Cambridge, 1997. 178 p.
- Steele T. The Emergence of Cultural Studies: Adult Education, Cultural Politics and the "English" Question. London, 1997. 217 p.
- Williams R. The Sociology of Culture. Chicago: The University of Chicago Press, 1995. 247 p.
- Абрамович С. Д. Культурологія: Навчальний посібник. К.: Кондор, 2005. 352 с.
- Абрамович С.Д., Чікарькова М.Д. Світова та українська культура. Навчальний посібник. Львів: Світ, 2004. 344 с.
- Багацький В.В., Кормич Л.І. Культурологія: історія і теорія світової культури ХХ століття: Навч. посібник . К.: Кондор, 2004. 304 с.
- Беньямін В. Вибране. Львів: Літопис, 2002. 214 с.
- Бойлен А. Візуальна культура. К.: ArtHuss, 2021. 208 с.
- Брюховецька Л.І. Кіномистецтво: навч. посіб. для студ. вищ. навч. Закл. К.: Логос, 2011. 391 с.
- Вайдахер Ф. Загальна музеологія : Посіб. ; пер. з нім. В. Лозинського, О. Лянґ, Х. Назаревич. Львів : Літопис, 2005. 632 с.
- Герчанівська П. Е. Культура в парадигмах ХХ – ХХІ ст.: монографія. Київ: НАКККіМ, 2017. 378 с.
- Герчанівська П. Е. Культурологія: термінологічний словник. К., 2015. 439 с.
- Гірц К. Інтерпретація культур : вибрані есе; пер. з англ. Н. Комарова. К. : Дух і Літера, 2001. 542 с.
- Давимука С. А. Екосистема мистецтва: наукові засади становлення та сучасні практики: монографія / ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Львів, 2021. 581 с.
- Дюбі Ж. Доба соборів. Мистецтво та суспільство 980-1420 років / Ж. Дюбі. К.: «Юніверс», 2003. 320 с.
- Історія європейської ментальності / За ред. Петера Дінцельбахера / Переклав з нім. Володимир Кам'янець. Львів: Літопис, 2004. 720 с.
- Культурологія: теорія та історія культури. Навч. посіб. Видання 3-тє, перероб. та доп. / За ред. І. І. Тюрменко. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 370 с.
- Лебединська І.В. Ідентичність і культура. Досвід психологічної інтерпретації. К.: Золоті ворота, 2012. 278 с.
- Семіотичний аналіз явищ культури: Монографія К., Інститут філософії імені Г.С. Сковороди НАН України, 2021. 396 с.
- Сучасна культурологія: актуалізація теоретико-практичних вимірів: колективна монографія. / За загал. ред. проф. Ю. С. Сабадаш; редактори-укладачі: проф. Ю. С. Сабадаш, проф. І. В. Петрова. Київ: Видавництво Ліра-К, 2019. 308 с.
- Тиводар М. Етнологія: Навч. посібн. Львів: Світ, 2004. 624 с.
- Юрій М. Ф. Історія світової та вітчизняної культури: Навчальний посібник. К.: Дакор, 2007. 456 с.

IV. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Результати вступного іспиту з фаху за спеціальністю 034 «Культурологія» оцінюються за **200-бальною шкалою**.

Оцінювання усних відповідей абітурієнта на питання екзаменаційного білета за спеціальністю 034 «Культурологія» здійснюється за такими критеріями:

Сумарна кількість балів за усні відповіді на питання білета	Критерії оцінювання
181 – 200	Абітурієнт/ка надає правильні та повні відповіді на всі 3 екзаменаційні питання, виявляє глибоке розуміння їхньої суті та змісту, а також високий рівень теоретичних знань і практичних умінь з фахових дисциплін. Відповіді абітурієнта/ки засвідчують здатність до аналізу й інтерпретації засвоєного матеріалу, відмінне володіння навичками логічного і послідовного викладу та його мовностилістичного оформлення.
151 – 180	Абітурієнт/ка надає правильні та повні відповіді не менше ніж на 2 екзаменаційні питання або правильно, але недостатньо повно, відповідає на всі 3 питання. Відповіді абітурієнта/ки засвідчують у цілому високий рівень засвоєння програмного матеріалу, здатність до його аналізу та інтерпретації, належне володіння навичками логічного і послідовного викладу та його мовностилістичного оформлення.
100 – 150	Абітурієнт/ка надає правильну та повну відповідь не менше ніж на одне екзаменаційне питання. Відповіді абітурієнта/ки засвідчують задовільний рівень засвоєння програмного матеріалу і здатності до його засвоєння та інтерпретації, а також достатнє володіння навичками логічного і послідовного викладу та його мовностилістичного оформлення.
0 – 99	Абітурієнт/ка не надає повноцінної та правильної та повної відповіді на жодне екзаменаційне питання. Відповіді абітурієнта/ки засвідчують незадовільний рівень засвоєння програмного матеріалу і здатності до його засвоєння та інтерпретації, недостатнє володіння навичками логічного і послідовного викладу та його мовностилістичного оформлення.

Абітурієнт/ка вважається таким/такою, що склав/ла вступний іспит з фаху за спеціальністю В12 «Культурологія та музеєзнавство» (освітньо-наукова програма: Культурологія) якщо його/її оцінка за усні відповіді на питання екзаменаційного білету становить **100 – 200 балів**.

У випадку, якщо екзаменаційна оцінка є нижчою за 100 балів (**0 – 100 балів**), абітурієнт/ка вибуває з конкурсного відбору на спеціальність В12 «Культурологія та музеєзнавство» (освітньо-наукова програма: Культурологія).

V. АЛГОРИТМ ПРОВЕДЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО ВИПРОБУВАННЯ

5.1. Вступне випробування проводиться дистанційно з паралельною онлайн-присутністю вступника під час проходження іспиту на платформі **Microsoft Teams** з обов'язково увімкненою камерою.

Початок вступного випробування визначається розкладом вступних випробувань. Вступник повинен зайти на платформу та пройти процедуру ідентифікації (приблизно за 30 хвилин до початку).

У разі початку повітряної тривоги вступник має терміново повідомити членів комісії в чаті MS Teams групи. Іспит для цього вступника буде скасовано, а у вступника з'являється можливість скласти іспит у резервний час згідно з графіком; завдання будуть змінені.

5.2. Для реєстрації вступника на вступний іспит буде використана поштова скринька, яку вступник зазначив у своєму електронному кабінеті вступника.

5.3. Вступник отримує запрошення на пошту, вказану при реєстрації в електронному кабінеті вступника. Адміністрація НаУКМА не несе відповідальності за помилку в адресі електронної скриньки вступника, яка використовується для авторизації.

5.4. Приймальна комісія додає вступників до екзаменаційних груп відповідно до поданих заяв.

5.5. У день проведення випробування вступник долучається до відеоконференції під власним прізвищем, ім'ям та іменем по батькові повністю з обов'язково увімкненою камерою.

5.6. Вступник проходить ідентифікацію через представлення документу, який офіційно підтверджує особу вступника.

5.7. Вступник проходить вступне випробування з постійно увімкненою камерою. У разі, якщо камера буде вимкнена, екзаменаційна комісія не буде брати до розгляду результати вступного випробування.

5.8. При виникненні питання вступник може поставити його через чат зустрічі або вголос, «піднявши руку».

5.9. Мікрофони під час проходження тестування будуть вимкнені та за потреби вмикатимуться членами комісії.

5.10. Під час проведення ідентифікації вступників та тестування буде відбуватись запис.

5.11. Результати вступного іспиту Приймальна комісія оприлюднює протягом доби після завершення іспиту на сайті Приймальної комісії.

Голова фахової атестаційної комісії

Надія ТИМЧУК